

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 38/03-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júla 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho prerokoval prijatú sťažnosť MUDr. P. M., bytom T., zastúpeného advokátom JUDr. I. P., T., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 1/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. P. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 1/01 **p o r u š e n é b o l o .**

2. MUDr. P. M. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 1/01 konal bez zbytočných prietáhov.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť MUDr. P. M. trovy právneho zastúpenia vo výške 12 000 Sk (slovom dvanásťtisíc slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. I. P., T., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. augusta 2002 doručená sťažnosť MUDr. P. M., bytom T. (ďalej len sťažovateľ), zastúpeného advokátom JUDr. I. P., T., ktorou namietal porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-47 Cb 392/96 a postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 1/01.

Predmetom konania bolo namietané porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy vo veci zrušenia leasingovej zmluvy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 29 Cb 1/01.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol: *„(...) na Okresnom súde pre Bratislavu I pod sp. zn. 29 Cb 1/01 boli hrubým spôsobom porušené moje základné práva zakotvené v Ústave SR (...). Od podania návrhu, aj napriek uhradenému súdnemu poplatku do dnešného dňa súdy nevydali meritórne rozhodnutia a preto Vám ho nemôžem predložiť.*

(...) S poukazom na § 50 ods. 3 Zákona o ústavnom súde uvádzam, že sa domáham finančného zadosťučinenia v sume 403.323,20 Sk, ktorá suma predstavuje nákupnú cenu nefunkčného zubárskeho kresla, ktoré je predmetom reklamačného konania a teda tvorí predmet súdneho sporu, a v ktorej výške mám spôsobenú majetkovú ujmu.

(...) V danom prípade došlo k porušeniu základného práva MUDr. P. M. zakotveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. “

Vzhľadom na tieto skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd jeho sťažnosti vyhovel a svojím meritórnym rozhodnutím vyslovil:

„... Okresný súd Bratislava I v konaní 29 Cb 1/01 porušil základné právo MUDr. P. M., bytom v T., na prerokovanie veci nestranným súdom bez zbytočných prietahov upravených v čl. 46 ods. 1 a v čl. 48 ods. Ústavy Slovenskej republiky a priznal menovanému finančné zadostučinenie vo výške 403.323,20 Sk. “

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 38/03-21 z 13. marca 2003 sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2- 47-Cb 392/96 odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť, a v časti, v ktorej namietal porušenie citovaného práva postupom okresného súdu v uvedenom konaní, prijal na ďalšie konanie.

Pri posudzovaní otázky, či došlo k namietanému porušeniu označeného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2, ústavy sa ústavný súd zamerail už len na to, či došlo k namietanému porušeniu označeného práva okresným súdom.

Po prijatí časti sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd výzvou z 26. marca 2003 požiadal okresný súd, aby sa vyjadril, či súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. Rovnakú výzvu s vyjadrením okresného súdu zaslal ústavný súd aj sťažovateľovi.

Obidvaja účastníci (sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 29. mája 2003 a okresný súd podaním č. Spr. 3480/02 doručeným ústavnému súdu 17. apríla 2003) ústavnému súdu písomne oznámili, že súhlasia, aby bolo upustené od verejného ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení poukázal na to, že právny zástupca navrhovateľa (sťažovateľa) bol výzvou zo 14. marca 2003 opätovne vyzývaný na odstránenie väd návrhu, ktorú neobsahoval spis v čase, keď bol zaslaný ústavnému súdu. Poukázal na to, že „navrhovateľ podľa § 53 ods. 1 zák. č. 38/93 Zb. z. nevyčerpal iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Pokiaľ ide o samotný obsah sťažnosti, právny zástupca navrhovateľa bol Okresným súdom Bratislava I opakovane vyzývaný na odstránenie väd návrhu, pričom tieto vady riadne neodstránil. Je pravdou, že medzi jednotlivými výzvami uplynulo určité časové obdobie. Pri počte spisov v súdnom oddelení je však problematické tvrdiť, že ide o subjektívne zavinený prietah v konaní. Pre dokreslenie situácie, sudkyňa ktorá v tomto spore rozhodovala je od 1. 4. 2003 sudkyňou Krajského súdu Bratislava. Dňa 31. 12. 2002 totiž oznámil Krajský súd Bratislava, že z piatich sudcov obchodného sporového úseku traja sudcovia prechádzajú na Krajský súd Bratislava“. S poukazom na uvedené ústavnému súdu navrhuje, aby „sťažnosť MUDr. P. M. zamietol ako neprípustnú, resp. aby ju zamietol ako neodôvodnenú a to v celom rozsahu“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania v predmetnej veci:

Dňa 11. októbra 1996 podal sťažovateľ návrh na krajský súd vo veci zrušenia leasingovej zmluvy.

Dňa 17. novembra 2000 bol spis postúpený okresnému súdu z dôvodu vecnej a miestnej nepríslušnosti krajského súdu.

Okresný súd 13. júna 2001 požiadal Okresný súd v Nitre o zaslanie výpisu z obchodného registra týkajúceho sa AMIREX, s. r. o., Nitra (ďalej len „odporca v II. rade“).

Dňa 20. júla 2001 výzvou doručenou sťažovateľovi 26. júla 2001 vyzval okresný súd sťažovateľa na odstránenie väd žaloby v súlade s jeho zápisom v obchodnom registri a na opravu petitu návrhu v tom smere, čoho sa domáha voči odporcovi v II. rade.

Sťažovateľ písomne podaním doručeným okresnému súdu 21. augusta 2001 upravil návrh.

Dňa 2. apríla 2003 okresný súd vyzýva sťažovateľa na doplnenie petitu ohľadom odporcu v II. rade (výšky kúpnej ceny a lehoty jej vrátenia).

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ods. 2 citovaného článku ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil vo veci konal.

Podľa ods. 3 citovaného článku ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa ods. 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov“.

Sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu zbytočných prietáhov v súdnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 29 Cb 1/01 o zrušenie leasingovej zmluvy a o zaplatenie náhrady 403 323,20 Sk.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 98/99, II. ÚS 64/99).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa:

- a) právnej a faktickej zložitosti veci,
- b) správania sa účastníka konania,
- c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

a) Predmetom konania je návrh sťažovateľa na zrušenie leasingovej zmluvy uzavretej medzi sťažovateľom a VÚB Leasing, s. r. o., Bratislava (ďalej len „odporca v I. rade“). Sťažovateľ modifikoval listom z 20. augusta 2001 svoje podanie v tom smere, aby súd zaviazal odporcu v II. rade aj k vráteniu kúpnej ceny.

Po oboznámení sa so spisom okresného súdu ústavný súd konštatuje, že vec nie je právne a fakticky zložitá. Právny dôvod žaloby je opretý o bezdôvodné obohatenie upravené v Občianskom zákonníku vo väzbe na Obchodný zákonník (§ 1 ods. 2 Obchodného zákonníka). Okresný súd vo veci vykonal len prípravné úkony. Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom prípade skutková a právna zložitosť veci nemohla mať vplyv na vznik zbytočných prietáhov v konaní.

b) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným priet'ahom.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ svojím konaním neprispel k zdĺhavosti konania. Za úkon znamenajúci zbytočné priet'ahy v konaní nemožno považovať úkon podľa § 95 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), resp. rozšírenie žaloby. Ide o dovolený procesný úkon.

c) Tretím kritériom, na základe ktorého ústavný súd hodnotil, či v označenom konaní došlo ku zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

Spis bol podľa § 104a ods. 2 a § 105 ods. 2 OSP z dôvodu vecnej nepríslušnosti krajského súdu postúpený 17. novembra 2000 okresnému súdu, kde sa vedie pod sp. zn. 29 Cb 1/01.

Od postúpenia spisu okresný súd vykonal nasledovné úkony:

Listom z 13. júna 2001 požiadal okresný súd o zaslanie výpisu z obchodného registra týkajúceho sa odporcu v II. rade.

Dňa 20. júla 2001 vyzval sťažovateľa na úpravu petitu návrhu pod následkom zastavenia konania.

Podaním označeným ako „Úprava návrhu č. 29 Cb 1/01“ doručeným okresnému súdu 20. augusta 2001 sťažovateľ upravil označenie obchodného mena odporcu v II. rade.

Zákonný sudca v tejto veci nastúpil od 1. apríla 2003 na Krajský súd v Bratislave a z toho dôvodu bol spis pridelený novému sudcovi.

Okresný súd podiel na zbytočných priet'ahoch v konaní pripisuje sťažovateľovi, že tento napriek výzvam okresného súdu neodstránil vady návrhu. Podľa názoru ústavného súdu takéto prenášanie zodpovednosti za zbytočné priet'ahy v konaní na sťažovateľa neobstojí, pretože v takomto prípade (neodstránenie väd návrhu) mal a mohol okresný súd

postupovať podľa § 43 ods. 2 prvej vety OSP „*Ak sa napriek výzve predsedu senátu podanie neopraví alebo nedoplní a v konaní nemožno pre tento nedostatok pokračovať, súd konanie zastaví*“, čo však neurobil.

Ústavný súd zistil obdobie nečinnosti okresného súdu, ktoré malo vplyv na doterajšiu dĺžku konania a ktoré treba považovať za zbytočné prieťahy konania v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, v období od 5. januára 2001 (prijatie spisu na okresnom súde) do 13. júna 2001 (výzva Okresnému súdu Nitra na predloženie výpisu z obchodného registra), od 20. júla 2001 (výzva sťažovateľa na úpravu petitu) do 2. apríla 2003 (výzva na úpravu petitu). Do podania sťažnosti ústavnému súdu sa vo veci nepojednávalo a nerozhodlo. Na základe uvedeného možno konštatovať, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa vyjadrenia predsedu okresného súdu „*Pri počte spisov v súdnom konaní je však problematické tvrdiť, že ide o subjektívne zavinený prieťah v konaní. Pre dokreslenie situácie, sudkyňa ktorá v tomto spore rozhodovala je od 1. 4. 2003 sudkyňou Krajského súdu Bratislava*“.

Nie je namieste akceptovať obranu okresného súdu poukazovaním na počet spisov, resp. zmenu zákonného sudcu z dôvodu odchodu predchádzajúceho sudcu na Krajský súd v Bratislave.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) sa ustálil názor, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezavaruje štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní (II. ÚS 120/02, IV. ÚS 15/03). Povahu objektívnych príčin možno priznať právnym udalostiam, ale uplatnenie ústavou zaručeného práva sa nemôže zmarit' nenáležitým správaním štátnych orgánov, ktoré v mene štátu zabezpečujú uplatnenie práv zaručených ústavou (I. ÚS 145/02).

Z tohto dôvodu námietka okresného súdu spočívajúca v odvolaní na veľký počet nevybavených vecí a odchody sudcov z okresného súdu nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť okresného súdu za prerokovanie vecí a rozhodovanie bez zbytočných priet'ahov.

IV.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 29 Cb 1/01 konal bez zbytočných priet'ahov.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v rozsahu náhrady 403 323,20 Sk z dôvodu, že súdy bezdôvodne nekonali od 8. októbra 1996.

Základným ústavne vyjadreným predpokladom pre priznanie primeraného finančného zadost'učinenia je to, že ústavný súd žiadosti vyhovie.

Pri určovaní výšky primeraného finančného zadost'učinenia v sume 20 000 Sk ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pri tom riadi úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi.

Primerané finančné zadost'učinenie odôvodnil sťažovateľ tým, že „odporcovia výslovne a bezdôvodne nekonali od 8. októbra 1996“. Pokiaľ ide o dôvody, z akých sa ho domáha, argumentuje tým, že okresný súd porušil jeho základné práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd sa stotožnil s tým, že sťažovateľ je dlhodobo v právnej neistote, za

ktorú len sčasti môže niest' zodpovednosť okresný súd. Preto v primeranom finančnom zadost'učinení bolo rozhodnuté tak, ako je to uvedené vo výroku nálezu.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. I. P., T. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania vo výške 12 000 Sk (slovom dvanásťtisíc slovenských korún), a to za tri úkony právnej služby vo výške 3 900 Sk (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie podania a odstránenie nedostatkov podania). Základom za tri úkony právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2001 vo výške 11 693 Sk. Ústavný súd priznal právnemu zástupcovi sťažovateľa trikrát náhradu režijného paušálu po 100 Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a ods. 4 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Vyjadrenie právneho zástupcu sťažovateľa z 29. mája 2003 k stanovisku okresného súdu po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd so zreteľom na jeho obsah nepovažoval za účelne vynaložené trovy právnej služby, a preto odmenu zaň nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júla 2003